

Lugupeetud FinanceEstonia

Edastatud teadmiseks: Riigikantselei
E-post: riigikantselei@riigikantselei.ee

Edastatud teadmiseks: Riigikogu Õiguskomisjon
E-post: õiguskomisjon@riigikogu.ee

/kuupäev digiallkirjas/

Julianus Inkasso OÜ tagasiside kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse kiirendamine) eelnõule

1. Julianus Inkasso OÜ jääb varasemalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja sellega seotud seaduste muutmise seaduse- ja advokatuuri seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse tõhustamine) eelnõu kohta esitatud seisukohtade juurde ¹, mis on Julianus Inkasso OÜ poolt esitatud 04.08.2025. a ja 09.02.2026. a Justiits- ja Digiministeeriumile, Riigikogu Õiguskomisjonile ja Õiguskantslerile.
2. Julianus Inkasso OÜ esitab viidatud tagasiside ja arvamused käesoleva kaaskirja lisana 1, milles on esile toodud mitmed põhimõttelised vastuolud õiguskindluse, menetlusökonoomia ja maksekäsu kiirmenetluse olemusega. Esitatud seisukohad tuginevad nii kehtivale põhiseadusele, Riigikohtu ja Euroopa Kohtu praktikale kui ka pikaajalisele kogemusele tarbijakrediidinoorte menetlemisel ning sissenõudmisel.
3. Julianus Inkasso OÜ jääb oma arvamuse juurde, et advokatuuriseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (kohtumenetluse tõhustamine) eelnõu ja ka kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse kiirendamine) eelnõu ei kõrvalda eelnõu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse 25.06.2025. a eelnõu) põhimõttelisi vastuolusid.

¹ Lisa 1 - Julianus Inkasso OÜ 09.02.2026. a seisukoht, mis sisaldab ka 04.08.2025. a tagasiside ja arvamust tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse 25.06.2025. a eelnõule.

4. Kohtute seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse kiirendamine) eelnõud (eelnõu) on täiendatud TsMS §-ga 406¹. Julianus Inkasso OÜ toetab eelnõu eesmärki luua tarbijakrediidilepingutest tulenevate nõuete esitamiseks elektrooniline vorm, eesmärgiga kiirendada kohtumenetlusi, mis tooks kaasa samasisuliste kohtuasjade lahendamise ja käsitlemise ühtse standardi/põhimõtte.
5. Eelnõu seletuskirjas viidatakse avaliku e-toimiku erivormile, kuid seletuskirjast ei selgu üheselt, kas andmete esitamine on kavandatud üksnes avaliku e-toimiku kaudu või on võimalik ka masinliideseline andmevahetus näiteks X-tee kaudu, mis on juba olemasolev ja toimiv viis andmeedastuseks. Seetõttu tuleks seadusandjal täpsustada, milline tehniline lahendus on plaanis kasutusele võtta.
6. Lisaks on eelnõus märgitud, et valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada avalduse vormi ning tehnilised nõuded. Leiame, et sellise vormi väljatöötamisel on oluline kehtestatav vorm eelnevalt kooskõlastada turuosalistega, kelle tegevust vastav regulatsioon otseselt mõjutab. Turuosaliste poolt antav tagasiside ja sisend aitab vältida olukorda, kus kehtestatav tehniline lahendus ei arvesta piisavalt turul välja kujunenud praktikaga, kasutatavate infosüsteemide ja protsessidega. Sealhulgas iga turuosalise dokumentatsiooni ja failide eripära loogikaga, milleks ei ole ühtsest standardit kehtestatud ning iga turuosaline on oma protsessides selle ise kujundanud ning loonud.
7. Tõendite esitamise formaat peab võimaldama dokumentide esitamist kõigis enimlevinud faili formaatides (pdf-fail, e-kiri, digikonteinerid, exel, pildifailid jms), et vältida põhjendamatuid tehnilisi piiranguid tõendite esitamisel või välistada täiendav ressursikulu, mis kaasneb failide kindlasse formaati muutmiseks.
8. Tsiviilkohtumenetluse põhiprintsiip on poolte võrdsus kohtu ees. Seega peab kasutatav vorm võimaldama hagejal lisaks struktureeritud andmeväljadele esitada ka omapoolseid selgitusi ja põhjendusi ning täiendavaid tõendeid (näiteks tõendeid maksekokkulepete sõlmimise tõendamiseks, aegumise peatumise ja/või katkemise tõendamiseks jne kohta)

piiramata mahus. Struktureeritud andmeväljad ei tohiks piirata hagiavalduse sisulist põhjendamist ega poolte menetlusõigusi.

9. Seletuskirjas märgitakse, et hagiavalduse andmete struktureeritud esitamine võimaldab avaldust enne kohtunikuni jõudmist automaatselt töödelda ning kontrollida mh seda, kas avalduse esitamisel on lisatud vajalikud andmed ja dokumendid. Viidatud andmete automaatne kontroll peaks piirduma eeskätt vorminõuete kontrollimise ja avaldaja juhendamisega, ega tohiks takistada hagiavalduse kohtule esitamist sisulistel põhjustel. Praktikas võib esineda olukordi, kus esitatavate dokumentide nimetused, struktuur või andmete esitamise viis ei vasta täielikult süsteemi eeldatud vormile, kuid on menetluslikult siiski piisavad hagi aluseks olevate asjaolude tõendamiseks. Seetõttu palume eelnõu rakendamisel tagada, et automaatkontroll ei piiraks põhjendamatult avalduse kohtule esitamise võimalust, vaid toimiks eelkõige abistava mehhanismina, juhtides avaldaja tähelepanu võimalikele puudustele. Lisaks peab vormi täitmine/täitmise kohustamine olema kooskõlas TsMS §-s 371 sätestatuga, st viidatud sättest tulenevast ei ole lubatud minna nõ kaugemale. Lõpliku hinnangu avalduse nõuetele vastavuse ja tõendite piisavuse kohta peab andma kohus menetluse käigus.
10. Julianus Inkasso OÜ juhib tähelepanu asjaolule, et eelnõu § 406¹ sõnastusest ei selgu üheselt, kas tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude esitamisel on võimalik esitada **ühes** hagiavalduses nõudeid mitme sama võlgnikuga/tarbijaga sõlmitud tarbijakrediidilepingu alusel või tuleb iga lepingu alusel esitada eraldi nõue. Paragrahvi sõnastus viitab ainsuses „tarbijakrediidilepingust tulenevale nõudele“, samas kui seletuskirjas märgitakse, et avalduse esitamisel on võimalik iga lepingu kohta täita eraldi andmeplokk, mis viitab tehnilise lahenduse vaates võimalusele esitada üks hagiavaldus võlgniku/tarbijaga vastu mitme tarbijakrediidi lepingu alusel. Eelnõu ja seletuskirja erinev tõlgendusvõimalus võib tekitada praktikas ebaselgust nii nõuete esitamisel kui ka riigilõivu ja menetluskulude arvestamisel. Seetõttu palume eelnõu ja seletuskirja kooskõlla viimist.

11. Julianus Inkasso OÜ palub uuele eelnõu redaktsioonile tagasisidena arvesse võtta Julianus Inkasso OÜ poolt 04.08.2025. a ja 09.02.2025. a dokumendis avaldatud seisukohti, tagasisidet ja põhjendatud vastuväiteid.

Lugupidamisega

Merle Laurimäe

Julianus Inkasso OÜ juhatuse liige/tegevjuht

/allkirjastatud digitaalselt/

